

Základy obchodního práva

Právo obchodních společností
S.r.O., a.s.

Úvod – systém obchodního práva

MV948X

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Právo obchodních společností

Obchodní společnosti a družstva

- ❑ veřejná obchodní společnost (v.o.s.)
- ❑ komanditní společnost (k.s.)
- ❑ společnost s ručením omezeným (s.r.o.)
- ❑ akciová společnost (a.s.)
- ❑ evropská společnost (societas europea) (S.E.)
- ❑ evropské hospodářské zájmové sdružení (EHZS)

- ❑ družstvo
- ❑ evropská družstevní společnost (SCE)

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Co je obchodní společnost?

- ❑ vždy **právníká osoba**, vždy **zapsaná** do obchodního rejstříku
- ❑ **subjekt** odlišný od společníků; oddělený vlastní **majetek**, vlastní právní subjektivita
  - společnost **odpovídá** za své závazky, celý svým majetkem
  - společníci v různém rozsahu mohou **ručit** za tyto závazky
- ❑ **odlišení vnitřních a vnějších vztahů**
- ❑ zákonem upravené **vnitřní uspořádání**
- ❑ zásadně založena **za účelem podnikání**
- ❑ založena **dobrovolně** – zpravidla smlouvou; „klubko smluv“

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Založení a vznik

Základní dělení společností

Osobní spol. (VOS, KS)

- osobní intenzivní vztah ke společnosti, účast na činnosti
- společníci ručí za závazky neomezeně
- vedení společnosti i jednání navenek svěřeno společníkům, společnost nemá vnitřní orgány
- vklady nejsou zásadně povinné, nepovinné ZK
- při zániku účasti společníka se společnost zásadně ruší

Kapitálové spol. (SRO, AS)

- pouhý kapitálový, méně intenzivní vztah; větší nezávislost na společnících
- ručení společníků omezené nebo žádné
- snadnější převoditelnost podílů
- zákonem vymezená soustava orgánů, které společnost řídí a jednají navenek; v orgánech nemusí být společníci
- vklady jsou povinné, minimální výše předepsaná zákonem, ZK povinný
- zánik účasti společníka nemá na trvání společnosti vliv
- lze i jiné než podnikatelské účely

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Charakteristika s.r.o. a a.s.

- postavení společníka
  - majetková a nemajetková práva a povinnosti
- vnitřní uspořádání, orgány a jejich členové
- převoditelnost podílů

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Práva a povinnosti společníka

Majetková práva:

- podíl na zisku (*dividenda*)
- podíl na likvidačním zůstatku - při zrušení celé spol.
- vypořádací podíl - při skončení účasti společníka

Majetkové povinnosti:

- vkladová povinnost
- ručení (v různé míře)
- uhrazovací (pouze u osobních)
- u s.r.o. případně i tzv. příplatková povinnost

Nemajetková práva:

- řízení, kontrola, informace ...

Nemajetkové povinnosti:

- zdržení se konkurence
- loajalita ...

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Vnitřní uspořádání společnosti

- existují zásadně tři typy orgánů
  - nejvyšší – valná hromada – rozhoduje o základních otázkách společnosti
  - výkonný – statutární orgán – rozhodují o obchodním vedení (provazní záležitosti) a jednají navenek vůči třetím osobám (uzavírají smlouvy)
  - kontrolní – dozorčí rada – kontroluje činnost statutárního orgánu
- x odlišovat vztah společnost - společník; společnost - člen orgánu a společnost – zaměstnanec ! ; smlouva o výkonu funkce, podíl, prac. sml.
- statutární orgán existuje vždy:
  - a.s. – představenstvo
  - s.r.o. – jednatel
  - k.s. – komplementář
  - v.o.s. – všichni společníci (příp. někteří z nich, pokud stanoví smlouva)
- ostatní orgány jsou u různých společností v různé míře
  - plná soustava je u a.s.; naopak téměř žádná je u v.o.s. ... proč?

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Orgány a jejich systém

- „dělna moci“, rozhodovací a kontrolní mechanismy
- valná hromada – všichni společníci
  - o čem rozhoduje?
- statutární orgán
  - náplň činnosti? - obchodní vedení a jednání navenek
  - může být i nespolečník
  - podmínky pro osobu v orgánu: § 194/7 (skrže § 135/2), 38l
  - vztah se společností? – smlouva o výkonu funkce (§ 66/2)
  - odpovědnost - § 194/5, možnost žaloby dle 131a, informace dle 122/2
  - souběh vztahů

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Převod podílu a ukončení účasti v s.r.o.

- převod podílu (§ 115)
  - na jiného společníka – ANO, ale se souhlasem VH
  - na třetí osobu – NE, ledaže by spol. smlouva umožňovala
- vyloučení
  - valnou hromadou v kaudčním řízení dle § 113
  - soudem dle § 149 – porušování povinností závažným způsobem i přes výzvu a výhrůžku
- dohodou o ukončení účasti (§ 149a)
- zrušení účasti soudem na vlastní žádost (§ 148)
  - nelze-li na něm spravedlivě požadovat setrvání ve společnosti
  - prohlášením konkursu na jeho majetek, exekuce k podílu (§ 148/2)
- smrtí
- (ukončení účasti samozřejmě při zániku celé společnosti)

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Akcie

- ❑ a.s. je jediná OS, kde podíly jsou vyjádřeny cenným papírem (CP)
- ❑ CP obecně – listina (příp. zápis v evidenci), v níž je určité soukromé právo inkorporováno takovým způsobem, že bez této listiny (zápisu v evidenci) není možno toto právo jakkoliv uplatnit ani převést
- ❑ akcie je typem CP – inkorporuje akcionářská práva

Akcie

- ❑ představuje část ZK a.s.
  - ❑ je cenným papírem, s nímž jsou spojena práva akcionáře jako společníka a.s.
  - ❑ má legitimační funkci
- nominální hodnota – část ZK; na akcii
emisní kurs – za ten se akcie vydává
emisní ážio – pokud EK vyšší než NH

Podoba, forma a druh CP

- ❑ **podoba** – týká se hmotného nosiče
  - listinná
  - zaknihovaná
- ❑ **forma** – týká se převoditelnosti
  - na doručitele (u akcií "na majitele")
  - na řad (u akcií "na jméno")
  - na jméno
- ❑ **druh** – týká se prioritních práv
  - akcie kmenové
  - akcie prioritní

Převod akcie

- ❑ listinné na jméno
    - rubopis
    - předání
    - účinnost vůči a.s. - zápis v seznamu akcionářů
  - ❑ listinné na doručitele
    - předání na základě smlouvy (i konkludentní)
  - ❑ zaknihované
    - změna zápisu v evidenci
- důležitý je "rozhodný den"

Převod akcie

- ❑ převod nelze nikdy **vyločit**
- ❑ u akcií na jméno lze převoditelnost **omezit**, např. vázat na souhlas orgánu (vinkulace)
  - § 156/4
  - zapisuje se do OR

Druh akcie

- ❑ **Kmenové**
  - nemají zvláštní práva
  - "obyčejné" akcie, které zahrnují základní akcionářská práva a povinnosti
- ❑ **Prioritní**
  - na základě stanov
  - max 1/2 ZK
  - posílena majetková práva
    - přednostní právo na dividendu nebo likvidační zůstatek
    - mohou být omezena hlasovací práva
- ❑ jiné druhy nejsou (zaměstnanecké neexistují (pouze zvýhodněný režim dle § 158), "zlaté" jsou prakticky minulost)
- ❑ možnost omezení dle §180/2 in fine, omezení max hlas. práv

Další vybrané otázky

Zakládání s.r.o.

- ❑ může být i **jednočlenná**
- ❑ povinný **ZK** (min 200 tis)
- ❑ povinné **vkklady** (min 20 tis)
- ❑ **před zápisem** musí být splaceno 30% z každého vkladu, nejméně však 100 tis
- ❑ **zákaz řetězení** a násobení s.r.o.
  - jednočlenná s.r.o. nemůže sama založit další s.r.o.
  - jedna FO může sama založit max tři s.r.o.
- ❑ max 50 členů

Další „účastnické“ cenné papíry v a.s.

- ❑ **zatímní listy**
  - stejný obsah jako akcie
  - nesplacen emisní kurs
  - vždy listinný na řad; jeden za všechny akcie stejného druhu
- ❑ **vyměnitelné a prioritní dluhopisy (§160, §207)**
  - druhy dluhopisů (ZDI)
  - právo na úpis nebo na výměnu
- ❑ **opční listy (§217a)**
  - přednostní právo na úpis akcií podle §204a nebo §160/1
  - získání vyměnit. a prioritních dluhopisů
  - ...
- ❑ **poukázky na akcie (§204b)**

Dva způsoby zakládání a.s.

- ❑ **sukcesivní = s veřejnou nabídkou**
  - kapitál je akumulován před vznikem od investorů, kterým se akcie nabízejí
  - ZK min 20 milionů
  - nabídka se zveřejní (dle přesných pravidel), následuje upisování akcií, poté se může konat ustavující valná hromada, ta rozhodne o zakládacích otázkách i samotném založení
- ❑ **simultánní = bez veřejné nabídky**
  - vklady vloží zakladatelé, veřejná nabídka ani ustavující VH se nekoná, místo toho rozhodují zakladatelé

Orgány a.s. - příklad

- ❑ Dozorčí rada akciové společnosti, která má základní kapitál 20 mil Kč a 140 zaměstnanců, má 8 členů. Dozorčí rada byla zvolena akcionáři na valné hromadě na funkční období 6 let. Jeden z členů dozorčí rady je prokurista společnosti. Navíc je členům dozorčí rady dovoleno účastnit se každého zasedání valné hromady.
- ❑ Je v uvedeném případě vše v pořádku? Najděte všechny problémy a uveďte do souladu se zákonem.

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Zvyšování ZK

- ❑ více způsobů, popsáno v ObchZ
- ❑ **efektivní** – příliv nových prostředků, zvyšuje se bilanční suma; nové vklady
- ❑ **nominální** – z vlastních zdrojů společnosti, pouze se účetně přesouvají prostředky do položky ZK
- ❑ účinnost od zápisu do OR